

Sarpsborg 07.05.2013

Merknader til Norges 21./22. rapport til FNs Rasediskrimineringskomité

På invitasjon til skriftlig høring om rapporten.

Fra Romanifolkets Riksforbund v/ Leder Jim Karlsen

Oslo by arkiv har i februar 2012 arrangert ett dagsseminar vedrørende Romanifolket "De reisende i byen". Oslo by arkiv er en kommunal institusjon som gjør sitt for å bidra til bedring av aksepten rundt reisende og rom-folk i Oslo kommune. I de tre siste utgivelsene av sitt blad TOBIAS har Oslo by arkiv tatt for seg rom-folket eller romanifolket i regional og nasjonal sammenheng.

Det er i løpet av 2012 deponert to privatarkiv fra romanifolket til Oslo byarkiv, nemlig arkiv etter Ludvig Walentin Karlsen og Kai-Samuel Vigardt, i disse arkivene er det dokumenter som styrker historien om overgrep og diskriminering mot folket fra storsamfunnet og stat og kulturmessig verneverdige dokumenter. Der havner i enden mye av frivillig innlevering, men også etter innhenting.

Purano Romani Chib en arbeidsgruppe tilknyttet RRF har blitt dannet under 2012 og arbeidet retter seg mot å undervise og lage utvidede muligheter for undervisningsformer i Romanispråket med dialekten som ligger i grunn for språkbruken av de Nordiske Romanifolkene i dag, ledet av Jim R Hartmann, man håper resultater av den gruppens prosjekter vil lede til et tilbud for hjemme språks undervisning.

Vi har tidligere vært villedet gjennom ordets natur til å tro at morsmålsundervisning var synonymt med hjemme språk undervisning og reagerte på hvorfor så få har gjort krav på det, men vi håper at kravene om det øker etter hvert som Romanifolket forstår forskjellene og hva de skall kreve.

Morsmålsundervisning er det lite trolig at noen med bakgrunn i Romanifolket i Norge trenger siden vi har vært norsktalende i så lang tid nå levende mennesker kan huske men har fått en stadig minskning av vårt etniske morsmål Romani på grunn av statens illegalisering av å bruke det.

Men vi ser ikke bort fra et behov om morsmålsundervisning vil melde seg fra Romanifolk fra utlandet slår rot i Norge.

Romanifolkets Riksforbund har tatt til seg tradisjonen med å feire Romanifolkenes internasjonale dag 8 april, og arrangerer slike feiringer hvert år og vil fortsette med det. Vi tror ikke mye kan være så identitet styrkende som å ha en egen dag i sin kalender der man rett og slett feirer hva man selv er.

Romanifolkets Riksforbund har vært aktiv i media, både dagsaviser og nyhetsblogger og reportasjer fra fristende aktører for å samle kunnskaper om den nyeste bølgen av Rom/Romanifolk fra utlandet som lever i misære og kommet med direkte forslag til politikerne om virksomme tiltak.

Det har også vært aktivitet direkte i politiske fora og deltagelse i debattforumer ang den økende diskrimineringen og forskjellsbehandlingen av Rom/Romanifolk. Vi ser en økning av farlig retorikk i de statlige og store mediene, der man fremhever negative uttalelser fra samfunnsstopper mot den etniske gruppen fra både Norge og utland. Initiativtagere for dette har vært Holger Johansen, Kai Samuel Vigardt, Jim R Hartmann, Natalina Jansen, Robert og Livia Rydberg.

Angående Handlingsplan for å fremme likestilling og hindre etnisk diskriminering 2009–2012.

Det finnes i rapporten et avsnitt hvor man ordlegger seg om Romanifolk. Det er ønskelig det tilføyes at det er en uheldig benevnings type i deler av den rapporten om dette på flere steder, men vi velger et utsnitt for å visualisere det.

Romani fra barn til voksen Prosjektet Romani- fra barn til voksen ledes av Dronning Mauds Minnes Høgskole (DMMH) og har som mål at taternes kultur kan få komme til uttrykk og bli framhevet som minoritetskultur i samspill med majoritetskulturen og å bidra til at taterbarn og deres foreldre skal oppleve en mest mulig positiv situasjon i barnehage og skole Prosjektet ble iverksatt i 2002 av DMMH og Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST) Prosjektet er en samfinansiering mellom ulike departementer Tilbakemeldinger fra prosjektet tyder på at prosjektet er vellykket, bl. a ved at barna føler seg mer velkomne i skolen, og at lærerne har fått større forståelse for taterne Prosjektet skal videreføres ut 009 Fra 2010 tas det sikte på at arbeidet skal være en permanent ordning med avtale med DMMH og tilknytning til Taternes landsforening.

Vi har ikke i det offentlige rom i dag «Taterkultur» men «Romanikultur», det er så liten del og avtagende del av folket som i dag setter seg bak dette skjells uttrykket at man må se det som misvisende og foreldet for de fleste av oss, alt annet er bare påståelser. Det er ikke holdbart å bruke tater betegnelsen som den er i bruk i den teksten i dag.

3 av 4 organisasjoner med grunnstøtte i dag stiller seg ikke bak det for de fleste krenkende uttrykket, og det er vel noe departementene må forholde seg til, for vi synes det er fakta som taler sitt klare språk. For de fleste av oss er det fortsatt et krenkende uttrykk eksonymt, det er en veldig liten gruppe man lar seg blende av.

Vi henviser til at det finnes folk som kaller seg det, men vi må kunne kreve gjennom menneskerettigheter til å ikke bli krenket da det finnes flere alternativer som ikke er krenkende og som i større grad beskriver etnisitet enn det virker stigmatiserende.

Historien forteller at det er det overgripende storsamfunnet som satt den benevnelsen på oss, da synes vi at i offentlige dokumenter fra det samme storsamfunnet må kunne slippe dette. Det er en sak hva mennesker i folkegruppen personlig selv velger selv å titulere seg, det er ikke akseptabelt at vi blir krenket på denne måten av myndigheter som henvender seg til oss utenfra, staten har et valg om de vil fortsette krenkelsen eller bruke et alternativ selv. Det er gru for mange av oss hver gang vi ser det brukt i media av overskriftjagende journalisme for at myndighetene i dette landet ikke setter foten ned. Spørsmålet er derved om en av de første overgrepene mot oss også skall bli det siste vi blir kvitt?

Vi henviser til at i våre naboland Sverige og Finland har man også grupper som kaller seg for tilsvarende Tattare/Tattari deres Romanifolk er dessuten homogen med den norske, men man har allikevel lovfestet at benevnelsene/uttrykkene er ulovlig og straffbar om det ikke brukes åpenbart seriøst i historisk perspektiv og beskrivelse, ikke for å benevne folket i dag. Der heter det for alle Romanigruppene Romer og for vår gruppe partikulært Resande-Romer. Man har ikke fortsatt lidelsen for merparten av gruppen for å slippe unna en kortvarig konflikt om saken, men hvis det fortsetter i Norge vil det bli en langvarig skamfull affære som hele tiden og i økende grad av oss som folk vil bli trukket frem i lyset.

Jeg kan ikke tenke meg at det var sett på som akseptabelt at man skriver rapporter og avisartikler om «negerfolket» eller «negerbarna i skolene» eller den norske «negerkultur» trass i at det finnes mange afrikanere som benevner seg som det.

En annen sak i det foreviste utdrag på forrige side med kursiv tekst, i den omtalte handlingsplanen er at man forholder seg til samarbeid med bare en av 4 organisasjoner og DMMH. Vi ser i perspektiv av at man da skrev rapporten ikke enda hadde gitt RRF grunnstøtte og ingen andre meldte sin deltagelse i det prosjektet.

I forskjellige instansene som vedrører Romanifolket som eksempelvis skoleprosjekter, RT fondet og utstillingen Latcho Drom og med mer er det nå alternativer som har en genuin interesse og ikke ønsker utelukkelse fra noen av dem, da vi sitter med nettverk av fagfolk på flere områder som tilhører folket selv.

Vi påminner enda en gang at selv om RRF var sent på banen med å få grunnstøtte har vi minst like mye kunnskap i våre kretser med faglig dybde slik at vi gjerne deltar i alle disse instansene og kan ikke rekommandere at man har en permanent avtale med bare en forening lenger, men at vi også må få delta i samarbeidet med DMMH og Taternes landsforening, annet vil være favorisering uten grunnlag.

Med glede ser vi bildet av Romanifolk i Norge som en isolert fristende minoritet i Norge alene er også på vei å falme fullstendig, både i Romanifolket innad og i samfunnet i øvrig. Vi sprer kunnskaper der vi kan om at vi har etnisk tilhørighet til Europas største etniske gruppe Roma/Romani People som den betegnes i FN og EU uansett hvilken stamme man tilhører, og klargjør at det finnes ikke et slikt skille mellom Rom/Romani i øvrige Europa slik som i Norge, men at vi tilhører og er en av mange ulike stammer som har også helt andre underbenevnelser.

Vi klarlegger dog at vi som er klassifisert som en Nasjonal minoritet som Romanifolk, er en gruppe med unik egenart kulturelt og språklig, og diskrimineres også på andre og flere måter og mere subtilt en andre grupper og at det har skjedd over lengre tid enn de fleste andre norske minoriteter.

Det er urovekkende at det viser lite eller ingen resultater fra tidligere tiltak som har blitt tatt med bakgrunn i tidligere høringer og spesielt i forhold til vårt romanispråk der RRF nå er eneste aktive aktør.

Tiltak for å øke akseptanse i samfunnet blir neglisjert i voksende grad, i stedet blir fakta bildet som gis alt fra skoleelever til media forskjøvet mer og mer i forhold til virkelighet, da kildene ikke vurderes kritisk av de ansvarlige som heller ikke søker etter utvidet info fra Romanifolket generelt men går i gamle fotspor og gammel litteratur og de samme mennesker med fastlåst fakta oppfatning etter sin viten.

Romantiserte historier om mørke forførende eksotiske tyver og dansende promiskuøse kvinner, knivfekting og bedragerske spå damer og sannsigere og slike subjektive fremstillinger som ofte er fremhevet som fakta i skolene.... En del av materialet i historie og samfunnskunnskap og øvrig litteratur brukt i alle nivåer generelt må ses som utdaterte og irrelevante, men får fortsette i inngå i læremateriale for det belyses ikke om at historien forandrer seg jo mer vi får vite om den og at vi utvikles som folk hele tiden.

Takk for tillit til å la oss være delaktig i denne høringen.

Mvh Jim Karlsen

Leder i RRF.